

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

หลังจากที่รัฐบาลได้กำหนดวาระแห่งชาติ โดยมีมติคณะรัฐมนตรีในการเดินหน้านโยบายระบบคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อปฏิรูปกระบวนการทำงานของส่วนราชการ โดยหลักธรรมาภิบาลนั้นเน้นสร้างจิตสำนึกในการประพฤติชอบ ให้ยึดมั่นในหลักศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ ความสุจริต ซื่อตรงเที่ยงธรรม เป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ รวมถึงการปฏิบัติงานราชการอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด เกิดความคุ้มค่า มีคุณภาพมาตรฐาน ถูกต้อง ตอบสนองความต้องการของประชาชน และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งนอกจากในส่วนของการแล้ว เอกชนในทุกภาคส่วนต่าง ๆ ก็ได้นำหลักการของธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการทำงานเช่นกัน โดยเฉพาะในด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน ซึ่งหลักการบริหารงานที่เน้นคุณธรรมและจริยธรรมนั้นไม่เพียงแต่จะทำให้การทำงานองค์กรประสบความสำเร็จในตัวขององค์กรเอง หากยังช่วยสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ ให้กับสังคมอีกด้วย โดยหลักการทำงานดังกล่าวเป็นการทำงานที่มุ่งเน้นการเจริญเติบโตของธุรกิจและไม่ละเลยที่จะคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดกับสังคม หรือมีความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินงานนั่นเอง

สำหรับองค์กรสื่อสารมวลชนเป็นถือเป็นอีกหนึ่งวิชาชีพที่เข้ามามีบทบาทและให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเห็นได้ชัด โดยปัจจัยที่มีผลทำให้สื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทในความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น มาจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น จนทำให้สังคมมีขนาดใหญ่ มีกิจกรรมและระบบความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนจนเกินกว่าที่รัฐบาลจะเข้าไปรับผิดชอบต่อ และยังรวมถึงความเจริญด้านวัตถุ หรือเทคโนโลยีนอกร่างกายมนุษย์ ทำให้องค์กรและสถาบันต่าง ๆ ที่มีอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจสามารถแสวงหาและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าวมากกว่าบุคคลและองค์กรขนาดเล็ก ทำให้เกิดการได้เปรียบ หรือเอาเปรียบที่มีผลสะท้อนไปถึงภาพพจน์หรือจินตภาพองค์กร หรือสถาบันใหญ่มักจะถูกมองหรือกล่าวหาว่าแสวงหาผลประโยชน์ของตนโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งวิธีการแก้ไขก็คือจะต้องปรับปรุงพฤติกรรมสังคม และเผยแพร่ข่าวสารสร้างภาพพจน์ขึ้นใหม่ เพื่อให้ประชาชน

เห็นว่ามิได้ดำเนินการเพื่อความสำเร็จของตนเพียงอย่างเดียว หากแต่ยังใช้ความพยายามเพื่อความสำเร็จของสังคมด้วย (สมควร กวียะ, 2539, น. 103-105)

สื่อมวลชน คือ องค์กรหรือสถาบันที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการให้บริการข่าวและข่าวสารแก่สาธารณชน หรือประชาชนจำนวนมากที่อาศัยอยู่ภายในขอบเขตของสังคมหนึ่งหรือหลายสังคม โดยสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบ

การดำเนินงานสื่อสารมวลชนจึงมีผลหรือประสิทธิผลต่อสังคมทั้งในแง่ดีและแง่ร้าย ปัญหาที่สำคัญที่สุดก็คือ บ่อยครั้งที่สื่อมวลชนมีเจตนาดีต่อสังคมเล็ก แต่จะส่งผลร้ายหรือเจตนาร้ายต่อสังคมใหญ่ เช่น หนังสือพิมพ์ที่ปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มธุรกิจที่เอารัดเอาเปรียบประชาชน สถานีโทรทัศน์ที่ออกรายการโฆษณาที่เป็นพิษเป็นภัย เป็นต้น (สมควร กวียะ, 2539, น. 101)

ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ สื่อสารมวลชนนับว่ามีบทบาทสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมาก เพราะเป็นกระบอกเสียงในการกระจายข่าวสาร ข้อมูล และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้กับสังคมทั่วไปได้รับรู้ และในปัจจุบันมักจะมียุทธศาสตร์สื่อสารมวลชนเกิดขึ้นมาอยู่เสมอ โดยก่อกำเนิดขึ้นมาเพื่อแสวงหากำไรจากกลุ่มคนในสังคมที่ต้องการที่จะรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ผ่านทางสื่อ และในการแสวงหาผลกำไรนั้น บางครั้งองค์กรหรือหน่วยงานมักจะมองข้ามคุณค่าของเนื้อหาที่มีผลกระทบต่อสังคม หรือความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ต้องมีต่อสังคม ซึ่งการทำงานของสื่อสารมวลชนนั้นจำเป็นต้องยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน ตลอดจนต้องเป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะแนวทางในการทำงานของสื่อสารมวลชนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับภาคสังคมโดยตรง ซึ่งหากสื่อสารมวลชนละเลยถึงคุณธรรมจริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว อาจจะนำมาซึ่งผลกระทบด้านลบให้เกิดขึ้นในสังคมได้

โสภณ พรโชคชัย (2551, น. 12) ได้กล่าวถึงสื่อมวลชนต่อความรับผิดชอบต่อสังคมว่า

เราได้ยินปัญหาของสื่อมวลชนอยู่เนือง ๆ เช่น การเขียนเชียร์ดารา หรือผู้มีอุปการคุณที่ลงโฆษณา หรือที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือการใช้ปากกาเป็นอาวุธในการทำร้ายคนอื่น ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์มักเป็นข่าวที่ได้จากการแถลงข่าวของผู้มีส่วนได้เสีย การเสนอข่าวอาจคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภคน้อยกว่าผู้จ่ายเงินโฆษณาที่ทำให้สื่อมวลชนอยู่ได้ หนังสือพิมพ์จึงอาจเป็นเพียง “กระบอกเสียง” หรือเป็นเพียง “กระดาดเข้านม” ไปในบางคราว

สื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจึงไม่ควรเป็นเครื่องมือของประเทศมหาอำนาจ นายทุนข้ามชาติ หรือนายทุนในประเทศรายใหญ่ ๆ ที่มุ่งการเสนอข่าวเฉพาะบางมุมบางด้าน อันถือเป็นการ “ปิดฟ้า ด้วยฝ่ามือ” และเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อโดยไม่รับผิดชอบ

เราอาจเคยได้ยินสำนักข่าวใหญ่ข้ามชาติบางราย ทำดีด้วยการอนุญาตให้พนักงานไป “ออกค่าย” ทำงานช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสโดยไม่ถือเป็นวันลา นี่ช่างเป็นกิจกรรมที่น่ายกย่อง แต่บทบาทหลักสื่อมวลชนก็คือ การนำเสนอข่าวที่เที่ยงตรง”

ซึ่งคำกล่าวของโศภณนี้แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคมที่เกิดจากจิตสำนึกที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างแท้จริง มิใช่เป็นการกระทำที่เกิดจากการสร้างภาพ หรือเกิดจากการกระทำเพื่อเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร ซึ่งในความเป็นจริงนั้นความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนที่แท้จริงคือการเสนอข่าวอย่างเป็นกลางนั่นเอง

โดยแท้จริงแล้วสื่อมวลชนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการเสนอเนื้อหา เพื่อให้ผู้รับข่าวสารได้รับความรู้ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในสังคม โดยสื่อมวลชนต้องเสนอเนื้อหาที่มีลักษณะดังนี้

ความถูกต้อง (Accuracy)

เป็นพันธกรณีของวิชาชีพสื่อมวลชนที่ต้องเสนอข่าวสารที่ถูกต้อง กล่าวคือต้องรายงานเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ตรงตามความเป็นจริง ข้อมูลข้อเท็จจริงต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่าถูกต้องครบถ้วน การอ้างคำพูดหรือการสัมภาษณ์ต้องถูกต้องตรงตามที่แหล่งข่าวให้มา ไม่ควรคาดเดาเรื่องราวหรือเหตุการณ์เอง และไม่ควรบิดเบือนแต่งเติมเรื่องโดยหวังให้ข่าวมีสีสัน น่าสนใจ การเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนทุกเรื่องทุกประเด็นจะต้องยืนอยู่บนพื้นฐานความถูกต้องเสมอ

อย่างไรก็ตาม หากพบว่าการเสนอข่าวสารมีความผิดพลาด สื่อมวลชนต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยต้องยอมรับผิดและพร้อมแก้ไขทันที เพื่อให้ผู้รับข่าวสารได้เข้าใจเรื่องราวใหม่ อันเป็นการปรับความผิดพลาดในเป็นความถูกต้องได้

ความตรงไปตรงมา (Objectivity)

เป็นการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือความจริงและความยุติธรรม สื่อมวลชนจะต้องเสนอข้อเท็จจริงโดยถือเอาความถูกต้องครบถ้วนและเป็นธรรมชาติ ความตรงไปตรงมานี้คือการมุ่งให้สื่อมวลชนได้ตระหนักว่า รูปแบบการนำเสนอข่าวและความคิดเห็นนั้นจะต้องแยกกันให้ชัดเจน ไม่ควรเอาความคิดเห็นหรือความรู้สึกส่วนตัวไปเสนอในเนื้อหาข่าว แต่หากต้องการแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์เรื่องราวใด ก็ควรนำเสนอในรูปแบบเนื้อหาอื่น เช่น การเขียนบทความ บทวิเคราะห์ ฯลฯ

ดังนั้น สื่อมวลชนควรต้องรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา เสนอตามข้อเท็จจริง ไม่ตีความ ไม่ใส่ความรู้สึก ความคิดเห็นส่วนตัวในข่าว ซึ่งจะทำให้ข่าวมีความถูกต้องชัดเจน ไม่บิดเบือนจากความเป็นจริง

ความเสมอภาค (Balance)

ในสังคมมักมีเหตุการณ์เรื่องราวที่ขัดแย้งกันเองอยู่เสมอ เช่น ปัญหาขัดแย้งทางการเมือง การขัดผลประโยชน์เรื่องธุรกิจ เศรษฐกิจ และความเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องนโยบายทางสังคม ฯลฯ การเสนอเรื่องราวเหล่านี้ สื่อมวลชนต้องเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ชี้แจงแสดงเหตุผลอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือเสนอข่าวของฝ่ายใดฝ่ายเดียว เพราะจะเป็นผลให้ผู้รับข่าวสารขาดข้อมูลที่จะใช้พิจารณาตัดสินใจให้ถูกต้องเที่ยงธรรมได้ (สุกานดา วรพันธุ์พงศ์ และ สมหมาย ปาริจัตต์, 2547, น. 179-180)

สรุปได้ว่า ในการทำหน้าที่ของสื่อสารมวลชนนั้น คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบต่อสังคมนั้นมีความสำคัญ และเป็นสิ่งที่สื่อสารมวลชนไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ โดยการทำงานของสื่อสารมวลชนซึ่งสามารถสร้างผลกระทบให้กับสังคมในวงกว้าง โดยหากมีการนำเสนอข่าวสารข้อมูลที่ละเลยคุณธรรม จริยธรรม และขาดการคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม เนื้อหาที่น่าเสนอออกไปจะเป็นเนื้อหาที่ขาดความถูกต้อง ขาดความตรงไปตรงมา หรือเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริง ซึ่งจะเป็นการสร้างผลเสียให้กับสังคมในภาพรวมได้

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการทำงานของสื่อสารมวลชนในภาคส่วนของหนังสือพิมพ์ในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อศึกษาถึงข่าว และภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทย ที่เนื้อหาและภาพข่าวมีผลกระทบต่อสังคม โดยศึกษาและวิเคราะห์ความสอดคล้องในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์กับหลักความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อเป็นข้อเสนอแนะ และเป็นประโยชน์ต่อทิศทางการนำเสนอข่าวที่ดีต่อไปในอนาคต

มูลเหตุจูงใจในการศึกษา

จากความสำคัญของปัญหาจะเห็นได้ว่า กระแสการดำเนินการธุรกิจที่มุ่งเน้นการประสบความสำเร็จควบคู่ไปกับจริยธรรมในการทำงานและคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม ซึ่งกำลังเติบโตเป็นวงกว้างในสังคมไทยนั้น ทำให้องค์การธุรกิจต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานโดยเน้นนโยบายที่ให้ความสำคัญถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับสังคม

โดยหนังสือพิมพ์ก็ถือเป็นอีกภาคส่วนหนึ่งที่ได้ให้ความสำคัญในจุดนี้เพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสังคม หรือการนำเสนอข่าวที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคม ตลอดจนนำเสนอข่าวที่แสดงออกให้เห็นถึงภาพลักษณ์ที่ดีของของสังคมในแง่ต่างๆ ไม่ใช่เพียงแต่มุ่งเน้นการนำเสนอข่าวหรือพาดหัวข่าวที่เกินความเป็นจริง รุนแรง เพื่อเรียกความสนใจจากผู้บริโภคเพื่อมุ่งเน้นผลกำไรในการดำเนินธุรกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังสอดแทรกสิ่งสร้างสรรค์ที่จะเกิดประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งถือว่าการดำเนินงานที่แสดงให้เห็นถึงความมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมรูปแบบหนึ่ง

โดยลักษณะในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์นั้น โดยทั่วไปจะจัดลำดับข่าวโดยให้ความสำคัญกับข่าวการเมืองมาเป็นอันดับแรก เพราะการเมืองคือความเป็นไปของสังคมที่มีผลกระทบกับกลุ่มคนมากที่สุด สังเกตได้ว่าหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะนำเสนอข่าวหลักเป็นข่าวการเมืองก่อนเสมอ ส่วนข่าวลำดับถัดมาที่หนังสือพิมพ์ทั่วไปให้ความสำคัญในการนำเสนอ นั่นก็คือข่าวด้านอาชญากรรม สำหรับข่าวอาชญากรรมนั้นเป็นข่าวที่ผู้คนส่วนใหญ่ให้ความสนใจไม่แพ้ข่าวการเมือง เพราะถือว่าการสะท้อนถึงความเป็นไปในสังคมด้านหนึ่ง ซึ่งเรื่องอาชญากรรมนั้นเป็นสิ่งที่ใกล้ตัว อาจมีสิทธิ์เกิดขึ้นกับตัวเองเมื่อไหร่ก็ได้ ดังนั้น การที่ประชาชนทั่วไปสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับอาชญากรรม นอกจากจะเป็นการรับรู้เรื่องราวทั่วไปในสังคมแล้ว ข่าวอาชญากรรมยังเป็นประโยชน์ในการเตือนสติผู้คนให้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาทอีกด้วย นอกจากนั้นยังมีข่าวเศรษฐกิจ ที่กลุ่มคนในสังคมก็ให้ความสนใจเช่นกัน เพราะเศรษฐกิจเป็นเรื่องของการจับจ่ายใช้สอย การอุปโภคบริโภค ซึ่งทุกคนในสังคมล้วนต้องอยู่ในระบบเศรษฐกิจจึงให้ความสนใจ รวมถึงกลุ่มนักธุรกิจที่ต้องติดตามข่าวสารเรื่องเศรษฐกิจอย่างเจาะลึกอยู่เสมอ และข่าวประเภทสุดท้ายในลำดับความสำคัญก็คือ ข่าวทั่วไป ข่าวทั่วไปก็คือข่าวเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่ในกระแสความสนใจของผู้คนในสังคมในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นข่าวในวงการบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวกิจกรรมต่างๆ ของแต่ละองค์กรในสังคม ฯลฯ ซึ่งข่าวต่าง ๆ เหล่านี้มักจะเป็นข่าวที่ไม่ได้มีความสำคัญอย่างใดกับสังคมมากนัก กลุ่มผู้อ่านจะเลือกบริโภคข่าวประเภทนี้ตามความสนใจส่วนบุคคล

จากลักษณะการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์นั้นจะเห็นได้ว่า การทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์นั้นสามารถสร้างผลกระทบให้กับสังคมได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการมีจิตสำนึกที่ดีในการนำเสนอข่าวจึงเป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์ไม่อาจละเลยได้ โดยได้มีการศึกษาเกี่ยวกับความตระหนักของผู้สื่อข่าวต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไทย พบว่า ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยส่วนใหญ่มีความตระหนักโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีความตระหนักสูงจาก

คำถามที่วัดความตระหนักรู้โดยตรงไปตรงมา จะพบว่าปัจจัยแทรก ได้แก่ ข้อจำกัดเวลา การแข่งขัน ผลประโยชน์ขององค์กร และผลประโยชน์ส่วนตัว มีอิทธิพลต่อความตระหนักรู้ของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยอย่างเห็นได้ชัด โดยเมื่อเพิ่มปัจจัยแทรกในข้อคำถามจะส่งผลให้ความตระหนักรู้ของกลุ่มตัวอย่างลดลงมาอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าคะแนนระดับความตระหนักรู้เฉลี่ยลดลงอย่างชัดเจนเมื่อวัดหลักจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับ “ความถูกต้องตามความเป็นจริง” และ “ความเชื่อถือได้” นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความตระหนักรู้ต่ำสุดในคำถามสถานการณ์สมมติเกี่ยวกับ “การนำเสนอภาพสื่อในทางกามารมณ์หรืออนาจาร” (อารดา เทิดคุณธรรม, 2547, น. 1)

จะเห็นได้ว่าผู้สื่อข่าวที่มีความตระหนักรู้ถึงจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์ค่อนข้างสูง แต่ก็ยังมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามามีผลกระทบ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยเรื่องของการแข่งขัน ยอดของการจัดจำหน่าย ปัจจัยเหล่านี้มีผลทำให้มีการนำเสนอข่าว โดยเฉพาะในส่วนของภาพพาดหัวข่าวมักเป็นการนำเสนอที่ค่อนข้างรุนแรง หรือหยาบ เน้นไปในทางชู้สาว เรื่องกามารมณ์ ตลอดจนถึงข่าวที่ค่อนข้างหมิ่นเหม่ต่อศีลธรรม เนื่องจากเรื่องราวลักษณะดังกล่าวเป็นสิ่งที่กลุ่มผู้คนให้ความสนใจสามารถดึงดูดผู้บริโภคได้

ส่วน นาดยา ศรีดี (2544, น. 1) ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิทางเพศสตรี กับปัญหาการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ พบว่า หนังสือพิมพ์ประเภทปริมาณมีการเสนอข่าวและภาพข่าวการละเมิดสิทธิทางเพศสตรีมากที่สุด และพบว่ามี การนำเสนอข่าวอย่างไม่เหมาะสม ขาดการคำนึงถึงประเด็นสิทธิสตรี สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางเพศ การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความรับผิดชอบต่อผลกระทบทางสังคม จำนวน 66 ข่าว จาก 152 ข่าว และเสนอภาพไม่เหมาะสม จำนวน 7 ภาพ จาก 24 ภาพ

จากข้อสรุป สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การพาดหัวข่าวและการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ยังมีการนำเสนอข่าว-ภาพข่าวที่ไม่เหมาะสมและขาดความรับผิดชอบต่อสังคม เนื่องด้วยข่าวจำพวกนี้เป็นข่าวที่คนทั่วไปให้ความสนใจ เป็นกลไกการตลาดที่สำคัญที่จะเป็นเหมือนแม่เหล็กให้คนทั่วไปเกิดความสนใจและสามารถเพิ่มยอดขายได้เป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกัน ข่าวที่สร้างสรรค์ ข่าวที่มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม หรือข่าวที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมในหมู่เพื่อนมนุษย์ กลับไม่ได้รับความสนใจที่จะให้ถูกนำเสนอเป็นเรื่องหลักที่ผู้คนจะสามารถบริโภคได้อย่างเต็มที่

สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์ถือเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่ง รวมทั้งเป็นองค์กรภาคธุรกิจที่ทำหน้าที่โดยการขายข่าวสารข้อมูลแก่สังคมในวงกว้าง โดย หนังสือพิมพ์เป็นสื่อสาธารณะที่คนทั่วไป

ในสังคมสามารถรับรู้และติดตามได้ง่าย ซึ่งในปัจจุบันการทำงานของหนังสือพิมพ์บางครั้ง การนำเสนอเนื้อหาของข่าวที่ออกไปยังขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งมองได้จากลักษณะ เนื้อหาของข้อมูลบางข้อมูลที่ข่าวได้ทำการนำเสนอออกไปสู่สังคม ยกตัวอย่าง เช่น การนำเสนอ ข่าวที่บิดเบือนไปจากความเป็นจริงเพื่อกลไกการตลาด, การนำเสนอข่าวในเรื่องสถาบันเชิงที่มี การขายบริการทางเพศ โดยมีการบอกเล่าถึงรายละเอียดและวิธีการในการติดต่ออย่างชัดเจน, ข่าวเรื่องราวการวางตัวที่ไม่เหมาะสมของกลุ่มคนในวงการบันเทิง, การลงภาพประกอบสื่อ ที่ไม่เหมาะสม ซึ่งอาจเป็นภาพที่ชี้ให้เห็นถึงความรุนแรง หรือเป็นภาพที่หมิ่นเหม่ต่อศีลธรรมและ สื่อไปในทางลามกอนาจาร หรือรวมไปถึงการให้องค์การต่าง ๆ เข้าครอบงำเพื่อต่อรอง ผลประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจ

ซึ่งจะเห็นได้ว่า การทำงานของหนังสือพิมพ์ที่ละเลยหรือมองข้ามถึงผลกระทบและ ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น อาจสร้างผลกระทบต่อสังคมในทางลบได้ เพราะการทำงานที่มุ่งเน้น แต่ผลกำไรทางการตลาดเพียงอย่างเดียวย่อมไม่คำนึงถึงผลกระทบ แม้ว่าสิ่งที่นำเสนอออกไปจะ สร้างผลกระทบทางด้านลบให้กับสังคมก็ตาม และความเหมาะสมในการให้ข่าวเพื่อนำเสนอก็เป็น ส่วนสำคัญ เพราะการนำเสนอข่าวบางอย่างมีลักษณะเป็นเหมือนดาบสองคม และหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะที่ผู้คนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงได้อย่างอิสระ ถ้าหากกลุ่มผู้รับข้อมูล บางกลุ่มขาดวิจารณญาณในการรับรู้ ก็อาจสร้างค่านิยมที่ผิดกับเรื่องที่หนังสือพิมพ์ต้องการ นำเสนอ และอาจใช้ข้อมูลจากข่าวที่นำเสนอมาเป็นช่องทางที่จะนำไปสู่การกระทำที่ไม่ดีได้ รวมถึง มีทัศนคติด้านลบจากการนำเสนอข่าวที่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมของหนังสือพิมพ์

โดยตรงจุดนี้หนังสือพิมพ์ควรที่จะมีจรรยาบรรณควบคู่ไปกับสำนึกความรับผิดชอบต่อ สังคมเข้ามาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินใจในการนำเสนอข่าวด้วย ดังนั้น ถ้าหาก หนังสือพิมพ์พิจารณาถึงผลกระทบของการทำงานที่จะเกิดขึ้นกับสังคมมากขึ้น ให้ความสำคัญกับ ความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ก็จะสามารถสร้างมุมมองที่ดีให้กับสังคมในวงกว้างได้ เพราะ หนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงกลุ่มคนได้ทุกกลุ่ม ถ้านำเสนอข่าวที่ดี สังคมก็จะดี เพราะ ทัศนคติที่ดีย่อมเกิดจากการได้เห็น การรับรู้ การรับฟังที่ดี เนื่องจากหนังสือพิมพ์มีหน้าที่นำเสนอ ข่าวสารส่งผ่านให้ประชาชนได้รับรู้ถึงข้อเท็จจริงและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเรื่องราว ต่าง ๆ ที่นำเสนอล้วนเป็นเรื่องราวที่ประชาชนให้ความสนใจ โดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ สังคม และ เรื่องการเมือง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นกระแสหลักของความเป็นไปในสังคม และล้วนมีส่วน เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนทั่วไป ดังนั้น วิธีการในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของ หนังสือพิมพ์จึงจำเป็นต้องกลั่นกรองและระมัดระวัง รวมทั้งต้องอยู่บนพื้นฐานความจริง ไม่ใช่

ออกมาจากความรู้สึกหรือความต้องการขององค์กรหรือบุคคลใดเท่านั้น เนื่องจากจะทำให้ผู้รับหรือผู้บริโภคข่าวสารได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง โดยในส่วนของความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น องค์กรหนังสือพิมพ์ต้องทำการยึดมั่นและพึงนำมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการทำงานอยู่เสมอ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการทำงานของสื่อสารมวลชนในภาคส่วนของหนังสือพิมพ์ในประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงข่าวและภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยในช่วงเดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2551 โดยศึกษาและวิเคราะห์ความสอดคล้องในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์กับหลักความรับผิดชอบต่อสังคมทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อทราบถึงลักษณะข่าว และภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันไทยที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม และทราบถึงผลศึกษาและวิเคราะห์ความสอดคล้องในการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์กับหลักความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข่าว ทั้งเชิงบวกและลบ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะข่าว และภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยในช่วงเดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2551
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสอดคล้องในการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์กับหลักความรับผิดชอบต่อสังคม จริยธรรมในการนำเสนอข่าว ทั้งเชิงบวกและลบ

ขอบเขตในการศึกษา

โดยในการศึกษานั้นจะทำการเก็บข้อมูล รวบรวมเนื้อหา จากหนังสือพิมพ์รายวันในประเทศไทยประเภทปริมาณ ในส่วนของการนำเสนอเนื้อหาที่แสดงให้เห็นถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และเนื้อหาในส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความละเลย ขาดความรับผิดชอบต่อสังคม โดยศึกษาเฉพาะการเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ ที่มียอดจำหน่ายสูงสุด คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์คมชัดลึก และข่าวสด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การดำเนินการที่องค์กรธุรกิจพึงที่จะปฏิบัติเพื่อสังคมส่วนรวม โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินงาน ไม่สร้างความเสียหายให้แก่สังคม และสิ่งแวดล้อม ช่วยเหลือสังคมและประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งที่เกิดด้วยจิตสำนึกอย่างเต็มใจและที่เกิดจากกฎข้อบังคับทางกฎหมาย โดยมีระดับความรับผิดชอบต่อสังคมที่ครอบคลุม ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านจริยธรรม ด้านกฎหมาย และด้านมนุษยธรรม

สื่อสารมวลชน หมายถึง สื่อที่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารจากบุคคลหนึ่งหรือจากองค์กรหนึ่ง ไปยังมวลชนจำนวนมากโดยเฉพาะประชาชนทั่วประเทศ ในเวลาอันรวดเร็ว ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ ฯลฯ

หนังสือพิมพ์รายวัน หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวการเคลื่อนไหวใหม่ ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีกำหนดการออกที่แน่นอนตายตัว โดยส่วนใหญ่จะออกเป็นรายวัน เนื้อหาหลักของหนังสือพิมพ์คือข่าวสารบ้านเมืองและเหตุการณ์ปัจจุบันในด้านต่าง ๆ อาทิ ข่าวการเมือง ข่าวอาชญากรรม ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวกีฬา และข่าวบันเทิง มีการใช้รูปภาพประกอบเนื้อหา ทำให้เนื้อหาชัดเจนมากขึ้น

ความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอข่าว หมายถึง การปฏิบัติของหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ ที่ออกไปโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับสังคม ไม่บิดเบือนข้อมูลในการนำเสนอ เสนอข่าวที่เป็นความจริง มีความเป็นกลาง ตลอดจนไม่ให้ปัจจัยภายนอกต่าง ๆ เข้ามามีอิทธิพลในการนำเสนอข่าวได้ นำเสนอข่าวที่เป็นสิ่งสร้างสรรค์ให้กับสังคม ตลอดจนการนำเสนอข่าวที่ไม่ล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

การเสนอข่าวหน้าหนึ่ง หมายถึง การนำเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ ที่มีการเลือกสรรจากบรรณาธิการข่าวแล้วว่าเนื้อหามีความสำคัญ มีความน่าสนใจ และมีความเหมาะสมที่จะนำเสนอในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ได้ทราบถึงลักษณะข่าว และภาพข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันไทยในช่วงเดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2551 ที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคม
2. ได้ทราบถึงผลศึกษาและวิเคราะห์ความสอดคล้องในการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์กับหลักความรับผิดชอบต่อสังคม จริยธรรมในการนำเสนอข่าว ทั้งเชิงบวกและลบ

3. ผู้บริหารงานหนังสือพิมพ์ ผู้ปฏิบัติงาน ได้รับรู้ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทิศทางการนำเสนอข่าวที่ดีต่อไปในอนาคต